

ANALOGIA

Rationamentul prin analogie este cel mai simplu tip de argument nedeductiv. El se bazează pe o simplă comparație între cel puțin două obiecte sau situații, fie ele A și B, cu scopul de a stabili dacă între ele există sau nu anumite asemănări. În eventualitatea ca au fost descoperite o serie de trăsături care aparțin, deopotrivă, și lui A și lui B, dacă la unul dintre acestea, să spunem la A, se descopere o nouă proprietate neidentificată încă la B, atunci, prin analogie, se trage concluzia că această nouă proprietate aparține și lui B.

Ex :Pe baza adevăratei de elev, Ion, Dan și Vasile au obținut bilet de tabără cu preț redus. Prin urmare, și Tudor va obține bilet de tabără cu preț redus, întrucât și el are adevăratea de elev.

Rescris în forma standard, acest exemplu de argument prin analogie se prezintă astfel : Ion are adevăratea de elev și a obținut bilet de tabără cu preț redus.

Dan are adevăratea de elev și a obținut bilet de tabără cu preț redus.

Vasile are adevăratea de elev și a obținut bilet de tabără cu preț redus.

Tudor are adevăratea de elev.

Tudor va obține bilet de tabără cu preț redus.

Dat fiind că simpla comparație a unor obiecte sau situații, pe care se bazează analogia, nu trece dincolo de suprafața acestora, că de regulă sunt luate în considerare doar o serie de constatări, uneori întâmplătoare, că valoarea unor asemenea constatări este redusă, mai ales când nu sunt cercetate și eventualele deosebiri între situațiile comparate

Drept urmare, chiar dacă plecam de la premise indiscutabil adevărate, raționând doar prin analogie, riscul de a obține o concluzie este extrem de mare. De pildă, în exemplul cu elevii care au obținut bilet de tabără, concluzia la care am ajuns se poate dovedi falsă pentru simplul motiv că, între timp, biletele de tabără s-au epuizat.

Argumentul prin analogie este cu atât mai solid și, deci concluzia sa este mai probabilă (mai aproape de a fi adevărată) cu cât :

- (1) Insușirile prin care se aseamănă obiectele comparate sunt mai numeroase decât cele prin care ele se deosebesc ;
- (2) Insușirile prin care se aseamănă obiectele comparate sunt mai importante decât cele prin care ele se deosebesc, iar legătura dintre însușirile cunoscute drept comune și noua însușire este mai solidă ;
- (3) Aria obiectelor comparate, având aceleași însușiri comune, este mai mare ;
- (4) Concluzia este mai modestă sub aspectul a ceea ce susține ;
- (5) Spre deosebire de asemănările dintre obiectele comparate, diferența existentă între ele are o importanță mai mică, preferabil nulă, pentru ceea ce susține concluzia.

Nerespectarea uneia dintre aceste reguli are ca efect diminuarea gradului de probabilitate al concluziei prin analogie, iar uneori poate transforma concluzia analogiei într-o propoziție falsă, caz în care am avea de a face cu o falsă analogie.

Filosoful englez D.Hume (1711-1776) ne oferă următorul exemplu de analogie falsă menită să justifice o astfel de înlăturare a adversarilor :

Un patricid (fiul care și-a ucis tatăl) este în același raport față de tatăl sau ca un stejar tânăr față de stejarul-părinte, și anume, ivindu-se din ghinda produsă de acesta, crește și acoperă stejarul-părinte, sufocându-l. Prinuciderea în acest fel a stejarului-părinte, stejarul cel tânăr nu are nici o vină. Prin urmare, patricidul este nevinovat ca și tânărul stejar.

Falsitatea concluziei acestei analogii este o urmare a faptului că ea încalcă cel puțin trei reguli menționate : (1) între fiu și stejarul cel tânăr, numărul asemănarilor este mult mai mic decât cel al deosebirilor ; (2) deosebirile dintre fiu și stejarul tânăr sunt mai importante decât asemănările ; (3) pentru ceea ce susține concluzia, importanța asemănarilor este practic nulă, iar cea a deosebirilor

e
s
t
e

f